

Les mans que sostenien la mar

Del 9 al 12 de juliol, la cinquena edició de Dones i Mar de les Cases d'Alcanar reivindicarà el llegat de les remendadores que cosien les xàrcies

Les Cases d'Alcanar Andrea Capilla

Hi havia un temps en què passejar pels carrers de les Cases d'Alcanar — i de qualsevol poble mariner — era trobar-hi cadires a les portes de casa, xàrcies esteses, agulles de remendar i grups de dones cosint pacientment el que la mar havia esquincat. Entre puntada i puntada compartien converses, criaven els fills, s'ajudaven les unes a les altres i sostenien una manera de viure que avui forma part de la memòria col·lectiva.

Durant dècades, les remendadores van ser una peça imprescindible de l'engranatge pesquer. Sense elles, les barques no haurien pogut tornar a sortir a pescar al dia següent. Però el seu treball, tan essencial com silenciós, gairebé mai va ocupar els titulars. Ara, quan només en queden unes poques, la cinquena edició de Dones i Mar de les Cases les torna a convertir en protagonistes d'un homenatge col·lectiu després de tota una vida dedicada a la mar.

Ser remendadora no era una professió que s'escollís, sinó una manera de créixer. No hi havia escoles ni manuals: l'ofici passava de generació en generació, igual que les xàrcies passaven de les mans dels pescadors a les de les dones. Les filles aprenien observant mares, pares, àvies o sogres fins que, gairebé sense adonar-se'n, també acabaven remendant.

Així ho expliquen algunes protagonistes en el documental impulsat per l'Ajuntament d'Alcanar. **"Jo vaig nàixer de casa marinera. Vaig aprendre a fer 'redecilles' i bosses. Mon pare va ensenyar-me el que era un principi i un acabament"**, recorda Lluïsa Balagué.

Però remendar era només una part d'unes jornades que començaven abans de l'alba. Els dies s'iniciaven al moll ajudant a descarregar el peix, continuaven amb les faenes de casa i acabaven reparant les xàrcies perquè l'endemà les barques poguessen tornar a salpar.

Era una doble jornada assumida amb absoluta normalitat. Paquita Coloma la resumix en una frase que explica tota una generació: **"Els hòmens tornaven de la mar, esmorzaven i s'estiraven a dormir, i a tu et to-**

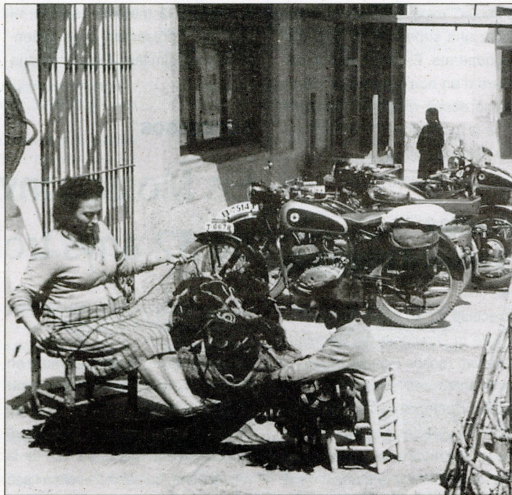
Un grup de remendadores en una anterior edició de Dones i Mar celebrada a les Cases d'Alcanar. / FOTOGRAFIA CEDIDA PER L'AJUNTAMENT D'ALCANAR

cava tot. És a dir, que portàvem una doble vida". Hi coincidix Montserrat Gilabert, que afirma: **"Haviem de fer el menjar, treballar, cuidar dels hòmens, dels fills i de la casa. Només nosaltres treballàvem per a tots"**.

Aquella realitat se repetia a pràcticament totes les llars marineres. Les dones sostenien alhora l'activitat pesquera i la vida familiar, sense horaris ni el reconeixement que sovint rebien els hòmens que sortien a la mar.

Les protagonistes defugen qualsevol idealització de l'ofici. **"La mar era molt esclava. Pot ser un ofici molt bonic, però és molt esclau"**, determina Conchín Reverté, evocant una vida marcada pels horaris de la pesca, els temporals i una dedicació absoluta a la família i a la feina.

PRESERVAR LA MEMÒRIA Els canvis en el sector pesquer, la mecanització i els nous materials han anat fent desaparèixer un ofici que durant dècades havia sigut essencial. Les remendadores saben que representen l'última generació que conserva este saber, i que amb elles, també es pot perdre una part de la memòria del poble.

Fotografia antiga d'una remendadora de les Cases. / CEDIDA PER TXELL FIBLA

Per això, del 9 al 12 de juliol, Dones i Mar tornarà a reivindicar el paper de les dones del món mariner amb demostracions de remendar, activitats divulgatives, una fira artesana, música, gastronomia, i com a principal novetat, la inauguració d'u-

na escultura dedicada a les remendadores.

La regidora de Polítiques d'Igualtat, Mar Sancho, explica que la iniciativa va nèixer per a **"reconèixer i posar en valor la vida de les dones vinculades al món mariner, un col·lectiu es-**

La iniciativa va nèixer per a posar en relleu les dones vinculades al món mariner

sencial sovint relegat a un segon pla". Enguany s'ha impulsat un curs de remendar xàrcies impartit per les mateixes remendadores perquè **"estos coneixements continuen passant, literalment, de mà en mà"**. Sancho defensa que el seu valor **"és incalculable"**, perquè **"les remendadores no només reparaven les xàrcies; sostenien l'activitat pesquera i, amb ella, la vida del poble"**.

La història de la mar no es va escriure només damunt de les barques. També es va construir als molls, als carrers i a les portes de les cases, entre xàrcies, agulles i fils de remendar. Durant quatre dies, aquella imatge tornarà als carrers de les Cases perquè les noves generacions i els visitants puguin descobrir l'ofici i el llegat d'unes dones que, des de terra i puntada a puntada, van cosir molt més que xàrcies: van cosir la vida del poble. ■